

Əlövşət BƏŞİRLİ

Yaşasaydı 85-i haqlayardı. Qismət olmadı. Vaxtilə 70-in tamamında yazmışdı: "Tanrıma, taleyimə minnətdaram ki, ömrün bu çağına çatdırdı məni".

Nahidin 80-ini bayram etdik. 82-ci ilində vidalaşdıq...

Nəcib insan - işıqlı Söz Sahibi Nahid Hacızadənin ömründən keçən illəri xatırlayıram...

...Yarım əsri arxada qoyan o çağlar sanki dünən olub. Biz - universitetin "təzə" tələbələri "köhnələrə" - yuxarı kurslarda oxuyanlara qəribə bir maraqla baxardığımız. Yaşar Qarayevi, Şamil Salmanovu, Ağacavad Əlizadəni, Famil Mehdi, Şamil Qurbanovu... tez-tez görürdük, yazılarını oxuyurduk. Əlibala Hacızadənin lirik hekayələri universitet qəzetində çap olunurdu. Onun yaxın dostu Nahidin səsinə efirdən eşidirdik, Azərbaycan radiosunun efirindən!

İllər ötdükcə bu səs gürüşdü, Nahid qələm və söz sahibi oldu, əvvəl Azərbaycan radiosunun, sonra televiziyanın yaradıcı kollektivlərinə rəhbərlik etdi...

Tale elə gətirdi ki, onunla çiyin-çiyne işləmək mənə nəsib oldu: altmışıncı illərin axırlarında Azərbaycan Televiziyanın Gənclik Baş Redaksiyasında. O, baş redaktor idi, mən şöbə müdiri.

Məni üçüncü mərtəbəyə (o vaxt radio ikinci, televiziya üçüncü mərtəbədə yerləşirdi) baş redaktor qaldırılmışdı. O, özünəməxsus operativlik və istiqanlıqla az vaxt içərisində Komitə sədri İmran Mirzəyev, müavin Nəbi Xəzri, radionun Xəbərlər və Təbliğat Baş redaksiyasının baş redaktoru Hacı Hacıyevlə danışıb (o vaxt həmin redaksiyada redaktor idim) onların razılığını almış, məni özünə dedia kimi "aləmin bir-birinə qarışdığı" "Gənclər" redaksiyasına gətirmişdi.

Nahidin sonralar xatirələrində yazdığı kimi: "Yaşımızın, ömrümüzün gözəl çağları idi. Ürək-ürəyə verib işləyirdik. "Gənclər" redaksiyası az vaxtda öne çıxdı, şöhləndi, tamaşaçıların rəğbətini qazandı..."

Baş redaktorun təşəbbüsü ilə "Gənclər" redaksiyası həftəlik "Səhər" verilişi hazırladı. Moskvada nəşr olunan "Radio i televideniye"

jurnalı bu proqram haqqında qoşa səhifəlik reportaj dərc etdi.

Respublika qəzetləri, jurnalları, xüsusilə də gənclər mətbuatı baş redaksiyanın ayrı-ayrı verilişləri haqqında vaxtaşırı olaraq materiallar verməyə başladı.

Hələ qələmi bərkiməmiş, təcrübəsiz cavanların çalışdığı "Gənclər" redaksiyası üçün baş redaktorumuz əsil nümunə, örnek idi: təvazökarlığı, redaktəsi, yazıları - əlindən düşməyən qələminin "məhsulu" ilə!

Bizə elə gəlirdi ki, onun qələmində qeyri-adi bir seyr var. Sanki nağıllardakı "sehrli çubuq" kimi qələmini hazırladığımız materialların, süjetlərin, müsahibələrin, kompozisiyaların, müxtəlif verilişlərin üstündə gəzdirərək yazılarının elə bil "rəngini" dəyişdirirdi: dili rəvan, səlis, tamaşaçıları özünə cəlb edən baxımlı, maraqlı verilişlər yayınlanırdı.

Baş redaktor televiziya tamaşaçılarının ürəyinə yol tapmağı bilirdi və bunu gənc jurnalistlərə öyrədirdi: özünəməxsus qayğı ilə, səylə, səbrlə, yorulmaq bilmədən. O, qələminin fəhləsi, əsil zəhmətkeş idi. Və bu zəhmətin, gərgin işə dözümlü kökü onun uşaqlığına kölgə salan müharibə illərinə gedib çıxırdı.

Nahid anasını bir yaşında itirmişdi, sonra atası vəfat etmişdi. O, arxa cəbhə deyilən zillətdə boy atmışdı: sal daşlar arasından sivişib boylan şiv kimi. Ruzigarın qovğasında hər cür əzaba dözmüş, bir əlində kitab, o birində çubuq, qabağında quzular, üfəqdə başı buludlu dağlar, sonralar həsrətini çəkdiyi, yuxularında gördüyü dağlar...

Yarıac-yarıtox dolanıb çörəyə həsrət qalsa da, dərindən qalmadı, analığının "Bəs quzuları kim otaracaq?" sualına sinif müəlliminin "dərşini də oxuyar, quzulara da baxar" cavabını qulağında sırğa elədi. Zəhmətinə güvəndi, məğrur böyüdü, aclığın əzrayıl üzünü özge qapısı döyməyə məcbur edə bilmədi. Ancaq tələbə vaxtı qapı döyməli oldu: üçüncü kursda oxuyanda ştatdankənar müxbir kimi, baş redaktorun tapşırığı ilə, əsərlərini oxuyub özlərini görməyi məşhur sənətkarların qapılarını açdı, Rəsul Rza, Mir Cəlal, Süleyman Rəhimov kimi görkəmli qələm sahiblərindən müsahibələr aldı. 1957-ci ilin ya-

zında ilk oçerki efirdə səsləndi.

Beləcə, taleyini efirle, ekranla bağladı. Yaddaşına silinməz izlər həkk edən uşaqlıq çağları arxada qalsa da, unuda bilmədi o illəri, cəbhəyə yola salınan oğulları, ataları, bir də... atları: lap axırda kəndin atlarını yığıb müharibəyə göndərəndə atlar kəndə, örüşə, dağlara sarı boylanıb elə kişnəmişdi ki, arvad-uşağı qəhər boğmuşdu...

Zaman keçdi, o çağlar, o mənzərələr necə varsa, eləcə Nahidin mənsur şeirlərinə, hekayələrinə, povestlərinə köçdü. O, yalnız radio dinləyicilərinin, televiziya tamaşaçılarının deyil, çoxsaylı oxucuların ürəyinə yol tapan əsərlərin müəllifi - istedadlı yazıçı kimi şöhləndi. Bakıda və həmçinin sovet dönmində dünyaca məşhur olan "Sovetski pisatel" (Moskva) nəşriyyatında kitabları çapdan çıxdı.

Öz zəhmətinə güvənən, yaradıcı işindən zövq alan, vəzifə borcuna məsuliyyətlə yanaşan Nahid Hacızadə səlahiyyət pillələrində də yüksəldi. Vaxtilə Azərbaycanda yeganə efir-ekran məkanı olan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsində rəhbər vəzifələr daşdı: 30 il gənclər və ədəbi dram verilişləri baş redaksiyalarının baş redaktoru, Komitə sədrinin birinci müavini.

İngilis yazıçısı Tekkerey mütəfəkkircəsinə obrazlı şəkildə deyib: "Rəftar əkərsən - adət biçərsən, adət əkərsən - xasiyyət biçərsən, xasiyyət əkərsən - tale biçərsən". Tələbəlik çağlarından tanıdığım, çiyin-çiyne çalışdığım, rəftarına, adətinə, xasiyyətinə vaqif olduğum Nahid öm-

rü boyu öz taleyinin əkinçisi olub.

Taleyinə şükür edən bəndəsinə Tanrısı nə verməyib? İnsan, Ziyalı, Yazıçı olmaq istedadı, Ər, Ata, Baba olmaq səadəti!

Sənət aləminə öz dəst-xətti ilə qədəm qoyan istedadlı nasirin şeir kimi axıcı dili müqtədir sənətkarların, çoxsaylı oxucuların diqqətini cəlb etdi. Söz sənətinin silahı olan Dilin Nahid Hacızadə

sir oxucuya, xüsusən də gənclərə çox gərək olacaq bu kitabın nəşrini gerçəkləşdirməklə yaddaşlarda yaşayan insanlara, həmçinin özünə sözdən bir abidə qoydunuz, təmələndə nəciblik, sədaqət, etibar duran bir abidə - insanlıq abidəsi!"

Nahid Hacızadənin həyatı xatirələr xəzinəsi idi. Onun baş redaktoru olduğu "Azərbaycan Respublikasının Xatirə Kitabı" redaksiyası İkinci Dünya müharibəsində, Əfqanıstanda, 20 Yanvar faciəsində və Qarabağ uğrunda döyüşlərdə həlak olmuş soydaşlarımız haqqında 10 cildlik ensiklopediya hazırlayıb.

*Qalx, qalx, ulu Torpaq!
Qalx, qalx, ulu Bayraq!
Qalx, qalx, sən ey mərd Xalq!
Yer titrəsin məhvərdən!*

Nahid Hacızadənin sözlərinə bəstəkar Eldar Mansurovun bəstələdiyi "Qalx, qalx, ulu Torpaq!" mahnısı Qarabağ uğrunda mübarizənin himnə çevrilib. Onun şeirlərinə otuzə yaxın mahnı bəstələnib.

Yarım əsrdən çox yaradıcılığı efir, ekran və kino ilə bağlı olub. Ssenariləri əsasında sənədli filmlər və bədii televiziya filmi çəkilib. Tele-tamaşaları - "Son qəmin olsun, Vətən!", "Qayalarda qalan səs", "Yaşa, ey haqq!" televiziyanın "Qızıl fond"una daxil edilib.

Silsilə romanlar müəllifi, bənzərsiz qələm sahibi Əlibala Hacızadə yazıçı dostunun yaradıcılığını yetərincə dəyərləndirib: "Nahid Hacızadənin kitablarında işıqlı bir dünya yaşayır. Bu işıqlı dünyanı işıqlı ürəklərin gözəlliyi bəzəyir".

Bu, həqiqətən belədir. Onun hər sözünün öz işığı, öz rəngi, öz çaları var. Nahid oxuyanda adamın ürəyinə bir işıq seli axır. Bu işıq selinin rənglərindən yaranan təbiət mənzərələri, müxtəlif insan xarakterlərinə əks etdirən obrazlar göz önündə canlanır.

Səksən iki yaşın astanasında cismən həyatdan köçən dəyərlə qələm sahibinin, "bu işıqlı dünyada işıqlı ürəklərin gözəlliyini" vəsf edən əsərləri Onu mənən yaşadacaq, Sözüünün işığı sönməyəcək!